

---

# OBSAH

<b>ÚVOD</b> .....	9
<b>1. PROLEGOMENA</b> .....	11
1.1 Náboženstvo a svetový etos .....	11
1.2 Súvis morálky a zdravia .....	12
1.3 Svedomie – Boží hlas v nás alebo hlas lex personalis? .....	14
<b>2. ZÁKLADNÉ VÝCHODISKÁ KREŠŤANSKEJ ETIKY</b> .....	18
2.1 Význam správneho obrazu Boha pre etiku .....	18
2.2 Transformácia kresťana Božou láskou .....	24
2.3 Analogia regni Dei a jej význam pre sociálnu etiku .....	26
2.4 Rešpektovanie princípov stvorenia ako podmienka trvale udržateľného života (Dôsledky učenia o Logose-Kristu pre etiku spoločnosti) .....	31
2.5 Stvorenie človeka na obraz praeexistenčného Logosa-Krista (Význam učenia o Logose-Kristu pre etiku jednotlivca) .....	38
<b>3. ZÁKLADNÉ SYSTÉMOVÉ DÔRAZY KREŠŤANSKEJ ETIKY</b> .....	43
3.1 Zdôvodnenie morálnej normy .....	43
3.2 Aplikácia metódy komplementárnosti etických hodnôt na etiku práce .....	46
3.3 Deontológia alebo teleológia v etike? .....	50
3.3.1 Extrémne deontologický prístup v etike – striktná etika povinnosti .....	51
3.3.2 Extrémne teleologický prístup v etike – teleológia dobier .....	54
3.3.3 Teórie humanizovanej teleológie – teleológia hodnôt .....	56
3.3.4 Etika humánnej deontológie .....	58
3.4 Tézy na pochopenie učenia o lex naturalis .....	60
3.4.1 V ríši Božej je riadiacim princípom Kázeň na vrchu, v svetskej ríši je to prirodzený zákon .....	61
3.4.2 Čo je vlastne lex naturalis a jus naturale? .....	61
3.4.3 Nutnosť zavedenia nových pojmov v učení o lex naturalis .....	61
3.4.4 V pochopení učenia o lex naturalis je v dejinách určitý vývoj .....	62
3.4.5 Ľudstvo v dejinách úporne hľadá optimálne vyjadrenie lex naturalis .....	62
3.4.6 Lex naturalis optima je humánnejší než lex naturalis historica alebo lex naturalis antihumana .....	63
3.4.7 V dejinách ľudstva je vývoj k lex naturalis optima .....	64

3.4.8	Iba praktická skúsenosť pomáha nájsť lex naturalis optima . . . . .	64
3.4.9	Lex aeterna je lex absoluta a lex naturalis je lex relativa . . . . .	65
3.4.10	Riadiacim princípom lex aeterna je „agapé“, v lex naturalis optima je to humanita . . . . .	65
3.4.11	Cirkev nemá štátu nanucovať princípy lex absoluta a lex Christi . . . . .	67
3.4.12	Treba sa brániť proti statickému pochopeniu lex naturalis . . . . .	67
3.4.13	Lex naturalis je Boží lex . . . . .	68
3.4.14	Kresťan sa riadi v svetskej ríši podľa lex naturalis . . . . .	68
3.4.15	Treba sa varovať utopickej humanity, ktorá neodpovedá životu . . . . .	69
3.4.16	V prípade rozporu medzi štátnymi zákonmi a lex naturalis treba sa riadiť podľa lex naturalis . . . . .	69
3.4.17	Len na pozadí učenia o lex naturalis je možná spolupráca veriacich a neveriacich . . . . .	69
3.4.18	Cirkev má prorocky upozorňovať štát na lex naturalis, ak by sa štát od neho odklonil . . . . .	70
3.5	Vennove kruhy v matematike a ich použitie v teologickej etike . . . . .	70
3.6	Šesť foriem Lutherovho učenia o dvoch ríšach . . . . .	76
3.6.1	1. forma: Lutherovo učenie o analógii oboch ríš . . . . .	80
3.6.2	2. forma: Lutherovo učenie o dvoch svetoch . . . . .	83
3.6.3	3. forma: Lutherovo učenie o dvoch regimentoch . . . . .	86
3.6.4	4. forma: Lutherovo učenie o dvoch ustanovizniach . . . . .	90
3.6.5	5. forma: Lutherovo učenie o dvojacom človeku . . . . .	94
3.6.6	6. forma: Lutherovo učenie o dvojacom fude . . . . .	96
3.6.7	Náčrt 7. a 8. formy Lutherovho učenia o dvoch ríšach . . . . .	98
	<b>Celkový diagram šiestich foriem Lutherovho učenia o dvoch ríšach</b> . . . . .	100
3.6.8	Grafické znázornenie Lutherovho učenia o dvoch ríšach ako pomôcka na jeho pochopenie . . . . .	100
3.6.9	Eschatologická jednota Lutherovho učenia o dvoch ríšach . . . . .	105
3.7	Nutnosť rehabilitácie imanentnej dimenzie symbolu raja v teológii . . . . .	107
3.7.1	Imanentná dimenzia raja sa v teológii neoprávnene stratila . . . . .	108
3.7.2	Biblia pozná obe dimenzie raja – transcendentnú aj imanentnú . . . . .	109
3.7.3	Imanentnú dimenziu symbolu raja treba v teológii obnoviť . . . . .	112
3.7.4	Rajské ideály a ich charakteristika . . . . .	115
3.7.5	Formálne podmienky uskutočňovania imanentnej dimenzie raja . . . . .	116
3.7.6	Význam a dôsledky imanentnej dimenzie raja pre teológiu . . . . .	121
3.7.7	Konkrétne možnosti využitia symbolu raja v teológii a v cirkvi . . . . .	122
3.7.8	Záver . . . . .	125
3.8	Rôzne riešenia postoja kresťana k svetu . . . . .	126
3.8.1	Záporný postoj kresťana k svetu – etický doketizmus . . . . .	126
3.8.2	Ľahostajný postoj kresťana k svetu – etický nestorianizmus . . . . .	130
3.8.3	Klerikalistický postoj kresťana k svetu – etický monofyzitizmus . . . . .	133
3.8.4	Horizontalistický postoj kresťana k svetu – etický arianizmus . . . . .	138
3.8.5	Slúžiaci postoj kresťana k svetu – etická aplikácia chalcedónskej kristológie . . . . .	142
3.8.5.1	Achóristická podmienka slúžiaceho postoja kresťana k svetu . . . . .	144
3.8.5.2	Atreptická podmienka slúžiaceho postoja kresťana k svetu . . . . .	145
3.8.5.3	Adiaretická podmienka slúžiaceho postoja kresťana k svetu . . . . .	147
3.8.5.4	Asynchitická podmienka slúžiaceho postoja kresťana k svetu . . . . .	148
3.9	Tillichov prínos na prehĺbenie pochopenia kráľovstva Božieho . . . . .	150

3.9.1 Dvojdimenziálnosť kráľovstva Božieho	151
3.9.2 Rozvinutie imanentnej dimenzie kráľovstva Božieho	151
3.9.3 Spojenie večného a historického	152
3.9.4 Náboženský význam sekulárnej kultúry a humanity	152
3.9.5 Kráľovstvo Božie ako cieľ dejín	153
3.9.6 Eschatologický boj kráľovstva Božieho	153
3.9.7 Víťazstvá kráľovstva Božieho v dejinách – kairos	154
3.9.8 Fragmentárny charakter víťazstiev kráľovstva Božieho	154
<b>4. SEXUÁLNA ETIKA</b>	156
4.1 K niektorým otázkam sexuálnej etiky	156
4.2 Nebezpečenstvá predmanželského sexu	158
4.3 Je homosexualita hriechom?	160
<b>5. ETIKA MANŽELSTVA A RODINY</b>	164
5.1 Biblický symbol raja a etika rodiny	164
5.2 Používanie antikoncepcií	166
5.3 Pastorálna aktivita cirkvi vzhľadom na zvyšujúcu sa rozvodovosť	168
5.3.1 Cirkev musí hájiť nerozlučnosť manželstva	168
5.3.2 Rozvod je možný len v najvýnimočnejších prípadoch	170
5.3.3 Cirkev nemá odmietať tých, čo sa pokúšajú o nový začiatok	172
5.3.4 Pastorálna starostlivosť o rozvádajúcich sa a rozvedených	173
<b>6. LEKÁRSKA ETIKA</b>	175
6.1 Lekárska diakonia	175
6.2 Umelé prerušenie tehotenstva	182
6.3 Eutanázia	186
6.4 Orgánové transplantácie	189
6.5 Oplodnenie v skúmavke	195
6.5.1 Lekárska stránka oplodnenia v skúmavke	196
6.5.2 Nová prax má i sociologický dopad	197
6.5.3 Ako je to s etickým posúdením tejto otázky?	197
6.5.4 Budú nutné nové právne normy	199
6.5.5 Aké je stanovisko teológov a cirkví	200
6.6 Genetické inžinierstvo	202
6.6.1 Je genetické inžinierstvo neprípustným zásahom do Božej zvrchovanosti?	203
6.6.2 Človek je Božím spolupracovníkom na dovŕšení stvorenia	204
6.6.3 Genetické inžinierstvo je legitímnym prejavom ľudskej vlády nad prírodou	204
6.6.4 Gentechnologické zásahy musia byť teomorfné	206
6.7 Embryonálny výskum	207
6.7.1 Etická dilema výskumu embryí	207
6.7.2 Bioetika a ľudské embryá z pohľadu evanjelického teológa	210
6.7.3 Klonovanie	217
6.8 Je fajčenie niečím neetickým?	219
6.9 Nebudeš požívať drogy!	221
6.10 Musí byť kresťan abstinentom?	223
<b>7. EKOLOGICKÁ ETIKA</b>	225
7.1 Teologické zdôvodnenie ekologickej etiky	225

<b>8. ETIKA NIEKTORÝCH MORÁLNYCH HODNÔT – HUMANITA</b> .....	234
8.1 Humanizujme svet! .....	234
8.2 Odumieranie ľudskosti? .....	235
8.2.1 Artikulovanie obáv o dehumanizáciu ľudstva .....	235
8.2.2 Rezonancia sekulárneho kultúrneho pesimizmu v teológii .....	236
8.2.3 Problém odumierania ľudskosti vo fundamentalizme, u Tillichu a Teilharda de Chardin .....	237
8.3 Význam teológie Logosa pre kresťanské zdôvodnenie humanizácie sveta .....	239
8.3.1 Pojem „Logos“ ako „zámer, plán“ pre stvorenie človeka a kozmu .....	241
8.3.2 Cieľom stvorenia je prebývanie Boha v nás – pan-en-teizmus .....	242
8.3.3 Hypostáza Logosa-Krista a hypostáza človeka a kozmu sú identické .....	243
8.3.4 Praktické dôsledky kohypostázy Logosa a Božích stvorení pre humanizáciu sveta .....	244
8.3.5 Zodpovednosť mikrokozmu za humanizáciu makrokozmu .....	246
8.3.6 Praeexistenčný Logos ako „nous“ a „sofia“ .....	247
8.3.7 Inkarnácia božského Logosa v Ježišovi z Nazareta ako plné zjavenie Boha ...	248
8.4 Komenský – teológ, utopista, prorok .....	250
8.5 Buďme anjelmi! .....	254
8.6 Milovať aj nepriateľov? .....	256
8.7 Právo na azyl .....	258
8.8 Humánny vzťah k zvieratám .....	260
<b>9. ÚCTA K ŽIVOTU</b> .....	262
9.1 Úcta k životu u Alberta Schweitzera .....	262
9.2 Samovražda a samozabívanie .....	263
<b>10. SLOBODA</b> .....	266
10.1 Problematika ľudskej slobody .....	266
10.2 Ľudské práva a ich teologické zdôvodnenie .....	269
<b>11. PRÁVO</b> .....	276
11.1 Morálka a právo .....	276
11.2 Trest smrti .....	281
<b>12. TOLERANCIA</b> .....	284
12.1 Tolerancia u Ježiša a v dejinách cirkvi .....	284
12.1.1 Zmysel slova „tolerancia“ .....	284
12.1.2 Tolerancia ako etická hodnota Kristovho evanjelia .....	285
12.1.3 Tolerancia v dejinách cirkvi .....	287
<b>13. PRAVDA</b> .....	289
13.1 Je prípustná „svätá lož“? .....	289
13.2 Môže kresťan prisahať? .....	291
13.3 Povera .....	293
<b>14. SPRAVODLIVOSŤ</b> .....	296
14.1 Sociálne problémy dnešného sveta .....	296

<b>15. MILOSRDENSTVO, SOCIÁLNOŠŤ</b> .....	299
15.1 Sociálne myšlienky v Starej zmluve .....	299
15.2 Sociálne myšlienky v Novej zmluve .....	303
<b>16. MIER</b> .....	313
16.1 Svet po Hirošime .....	313
16.2 Kresťanské zdôvodnenie obrany vlasti a policajnej práce .....	315
16.3 Problém vojny a mieru u Luthera .....	321
16.4 Učenie o dvoch ríšach u Luthera a výklad Kázne na vrchu .....	323
16.5 Problém povstania proti nespravodlivej vrchnosti u Luthera .....	325
<b>17. RADOŠŤ A HUMOR</b> .....	329
17.1 Radosť a humor ako hodnota kráľovstva Božieho .....	329
<b>18. ETIKA KULTÚRY</b> .....	334
18.1 Praeexistenčný Logos-Kristus a kultúra .....	334
<b>19. ETIKA ŠPORTU</b> .....	338
<b>20. ETICKÉ ADIAFORÁ</b> .....	341
<b>21. POLITICKÁ ETIKA</b> .....	343
21.1 Zneužitie moci .....	343
21.2 Národ z teologického hľadiska .....	345
21.3 Humanizácia medzinárodných vzťahov z aspektu teológie .....	346
21.3.1 Historický prehľad postoja teológie k humanizácii medzinárodných vzťahov .....	346
21.3.2 Teologické zdôvodnenie humanizácie medzinárodných vzťahov .....	348
21.3.3 Dehumanizačné tendencie v medzinárodných vzťahoch .....	350
21.3.4 Možnosti prehĺbenia humanizácie medzinárodných vzťahov .....	351
<b>22. HOSPODÁRSKA ETIKA</b> .....	353
22.1 Sociálnoekonomické problémy dnešného sveta a ich riešenie .....	353
22.1.1 Kresťanstvo musí trvať na vzťahu ekonomiky a morálky .....	354
22.1.2 Richovo riešenie sociálnych problémov dnešného sveta .....	355
22.1.3 Pokus o stanovenie princípov oeconomia naturalis .....	358
22.2 Ekonomická globalizácia a všeľudský altruizmus .....	359
<b>23. KŇAZSKÁ ETIKA</b> .....	364
23.1 Desať zásad kňazskej etiky a kňazského pôsobenia .....	364
<b>24. ETIKA CIRKVI</b> .....	367
24.1 Zborová diakonia .....	367
24.2 Etické myslenie v ev.a.v. cirkvi na Slovensku v prvej polovici 20. storočia .....	370
<b>ZÁVER</b> .....	381
<b>LITERATÚRA</b> .....	384